Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

2014 dccc 4

RHAN 2 E+W

SWYDDOGAETHAU CYFFREDINOL

Dyletswyddau hollgyffredinol

5 Dyletswydd llesiant E+W

Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon geisio hyrwyddo llesiant—

(a) pobl y mae arnynt angen gofal a chymorth, a

(b) gofalwyr y mae arnynt angen cymorth.

Gwybodaeth Cychwyn

I1 A. 5 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I2 A. 5 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

6 Dyletswyddau hollgyffredinol eraill: cyffredinol E+W

(1) Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon—

(a) mewn perthynas ag unigolyn y mae arno anghenion am ofal a chymorth, neu y gall fod arno anghenion am ofal a chymorth,

(b) mewn perthynas â gofalwr y mae arno anghenion am gymorth, neu y gall fod arno anghenion am gymorth, neu

(c) mewn perthynas ag unigolyn y mae swyddogaethau yn arferadwy mewn cysylltiad ag ef o dan Ran 6 (plant sy'n derbyn gofal etc),

gydymffurfio â'r dyletswyddau yn is-adran (2).

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(2) Rhaid i'r person—

(a) i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol, ganfod barn, dymuniadau a theimladau'r unigolyn a rhoi sylw i'r farn honno, y dymuniadau hynny a'r teimladau hynny,

(b) rhoi sylw i bwysigrwydd hyrwyddo a pharchu urddas yr unigolyn,

(c) rhoi sylw i nodweddion, diwylliant a chredoau'r unigolyn (gan gynnwys, er enghraifft, iaith), a

(d) rhoi sylw i bwysigrwydd darparu cymorth priodol er mwyn galluogi'r unigolyn i gymryd rhan yn y penderfyniadau sy'n effeithio arno i'r graddau sy'n briodol o dan yr amgylchiadau, yn enwedig pan fo gallu'r unigolyn i gyfathrebu wedi ei gyfyngu am unrhyw reswm.

(3) Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon mewn perthynas ag oedolyn sy'n dod o fewn is-adran (1)(a), (b) neu (c), yn ogystal, roi sylw i—

(a) pwysigrwydd dechrau gyda'r ragdybiaeth mai'r oedolyn sydd yn y sefyllfa orau i farnu llesiant yr oedolyn, a

(b) pwysigrwydd hyrwyddo annibyniaeth yr oedolyn pan fo'n bosibl.

(4) Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon mewn perthynas â phlentyn sy'n dod o fewn is-adran (1)(a), (b) neu (c), yn ogystal—

(a) rhoi sylw i bwysigrwydd hyrwyddo magwraeth y plentyn gan deulu'r plentyn, i'r graddau y mae gwneud hynny yn gyson â hyrwyddo llesiant y plentyn, a

(b) pan fo'r plentyn o dan 16 oed, ganfod barn, dymuniadau a theimladau'r personau sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn a rhoi sylw i'r farn honno, y dymuniadau hynny a'r teimladau hynny, i'r graddau y mae gwneud hynny—

(i) yn gyson â hyrwyddo llesiant y plentyn, a

(ii) yn rhesymol ymarferol.

Addasiadau (ddim yn newid testun)

C1 A. 6(4)(b) cymhwyswyd (6.4.2016) gan OS 2005/1313 rhl. 46A(2) (fel y'i mewnosodwyd gan Rheoliadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Diwygiadau Canlyniadol) a Chynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2016 (O.S. 2016/216), rhlau. 1(2), **5(8)**)

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 6 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I4 A. 6 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

7 Dyletswyddau hollgyffredinol eraill: Egwyddorion a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig E+W

(1) Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon mewn perthynas ag oedolyn sy'n dod o fewn adran 6(1)(a) neu (b) roi sylw dyladwy i Egwyddorion y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Pobl Hŷn a fabwysiadwyd gan Gynulliad Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig ar 16 Rhagfyr 1991.

(2) Rhaid i berson sy'n arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf hon mewn perthynas â phlentyn sy'n dod o fewn adran 6(1)(a), (b) neu (c) roi sylw dyladwy i Ran 1 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a fabwysiadwyd ac

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

a agorwyd i'w lofnodi, ei gadarnhau a'i gytuno drwy benderfyniad y Cynulliad Cyffredinol 44/25 dyddiedig 20 Tachwedd 1989 ("y Confensiwn").

(3) At ddibenion is-adran (2), mae Rhan 1 o'r Confensiwn i'w thrin fel pe bai'n cael effaith—

(a) fel a nodir am y tro yn Rhan 1 o'r Atodlen i Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, ond

(b) yn ddarostyngedig i unrhyw ddatganiad neu neilltuad fel a nodir am y tro yn Rhan 3 o'r Atodlen honno.

(4) Nid yw is-adran (2) yn gymwys i Weinidogion Cymru (gweler, yn lle hynny, Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011).

Gwybodaeth Cychwyn

I5 A. 7 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I6 A. 7 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

Canlyniadau llesiant

8 Dyletswydd i ddyroddi datganiad ynghylch y canlyniadau sydd i'w sicrhau E+W

(1) Rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi datganiad sy'n ymwneud â llesiant—

(a) pobl yng Nghymru y mae arnynt angen gofal a chymorth, a

(b) gofalwyr yng Nghymru y mae arnynt angen cymorth.

(2) Rhaid dyroddi'r datganiad o fewn 3 blynedd sy'n dechrau ar y dyddiad y mae'r Ddeddf hon yn cael y Cydsyniad Brenhinol.

(3) Rhaid i'r datganiad bennu'r canlyniadau sydd i'w sicrhau, o ran llesiant y bobl a grybwyllwyd yn is-adran (1), drwy—

(a) gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth) a ddarperir gan awdurdodau lleol o dan y Ddeddf hon, a

(b) gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth) a ddarperir gan eraill sydd o fath y gellid eu darparu gan awdurdodau lleol o dan y Ddeddf hon.

(4) Rhaid i'r datganiad hefyd bennu mesurau y mae graddau sicrhau'r canlyniadau hynny i'w hasesu drwy gyfeirio atynt.

(5) Caiff y datganiad bennu gwahanol ganlyniadau neu fesurau ar gyfer gwahanol gategorïau o bobl y mae arnynt angen gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth).

(6) Rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r datganiad yn gyson a chânt ddiwygio'r datganiad pa bryd bynnag y maent yn ystyried ei bod yn briodol gwneud hynny.

(7) Cyn dyroddi neu ddiwygio'r datganiad, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy.

(8) Rhaid i Weinidogion Cymru, wrth ddyroddi neu ddiwygio'r datganiad—

(a) gosod copi o'r datganiad gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a

(b) cyhoeddi'r datganiad ar eu gwefan.

Statws *Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

Gwybodaeth Cychwyn

I7 A. 8 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I8 A. 8 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

9 Pŵer i ddyroddi cod ar gyfer helpu i sicrhau'r canlyniadau E+W

(1) Rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi, ac o bryd i'w gilydd ddiwygio, cod i helpu i sicrhau'r canlyniadau a bennir yn y datganiad o dan adran 8.

(2) Caiff y cod—

(a) rhoi canllawiau i unrhyw berson sy'n darparu gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth) o'r math sy'n cael ei ddisgrifio yn adran 8(3), a

(b) gosod gofynion ar awdurdodau lleol mewn perthynas â darpariaeth o'r fath honno.

(3) Mae'r canlynol yn enghreifftiau o'r materion y gellir eu nodi yn y cod—

(a) safonau ("safonau ansawdd") sydd i'w sicrhau wrth ddarparu gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth);

(b) mesurau ("mesurau perfformiad") y gellir asesu perfformiad o ran sicrhau'r safonau ansawdd hynny drwy gyfeirio atynt;

(c) targedau ("targedau perfformiad") sydd i'w bodloni mewn perthynas â'r mesurau perfformiad hynny;

(d) camau sydd i'w cymryd mewn cysylltiad â'r safonau, y mesurau a'r targedau hynny.

(4) Caiff y cod bennu—

(a) gwahanol safonau ansawdd ar gyfer—

(i) gwahanol gategorïau o ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth);

(ii) gwahanol gategorïau o bobl y mae arnynt angen gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth);

(b) gwahanol fesurau perfformiad neu dargedau perfformiad ar gyfer—

(i) gwahanol gategorïau o ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth);

(ii) gwahanol gategorïau o bobl sy'n darparu gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, cymorth);

(c) gwahanol safonau ansawdd, mesurau perfformiad neu dargedau perfformiad i fod yn gymwys ar wahanol adegau.

(5) Rhaid i Weinidogion Cymru—

(a) cyhoeddi ar eu gwefan y cod sydd mewn grym am y tro, a

(b) peri i godau nad ydynt bellach mewn grym fod ar gael (ar eu gwefan neu fel arall) i'r cyhoedd.

Gwybodaeth Cychwyn

I9 A. 9 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I10 A. 9 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

Statws *Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

10 Awdurdodau lleol a'r cod E+W

(1) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Ddeddf hon, rhaid i awdurdod lleol—

(a) gweithredu'n unol ag unrhyw ofynion perthnasol a osodir arno gan god a ddyroddir o dan adran 9, a

(b) rhoi sylw i unrhyw ganllawiau perthnasol sydd wedi eu cynnwys yn y cod hwnnw.

[F1](2) . . . .

Diwygiadau Testunol

F1 A. 10(2) wedi ei hepgor (1.4.2021) yn rhinwedd Rheoliadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Diwygiadau Canlyniadol) 2021 (O.S. 2021/296), rhlau. 1(2), **9**

Gwybodaeth Cychwyn

I11 A. 10 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I12 A. 10 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

11 Dyroddi'r cod, ei gymeradwyo a'i ddirymu E+W

(1) Cyn dyroddi neu ddiwygio cod o dan adran 9, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy ynghylch drafft o'r cod (neu'r cod diwygiedig).

(2) Os bydd Gweinidogion Cymru yn dymuno bwrw ymlaen â'r drafft (gydag addasiadau neu hebddynt) rhaid iddynt osod copi o'r drafft gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

(3) Os, cyn diwedd y cyfnod o 40 niwrnod, bydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r drafft, ni chaniateir i Weinidogion Cymru ddyroddi'r cod (neu'r cod diwygiedig) ar ffurf y drafft hwnnw.

(4) Os na wneir penderfyniad o'r fath cyn diwedd y cyfnod hwnnw—

(a) rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi'r cod (neu'r cod diwygiedig) ar ffurf y drafft, a

(b) daw'r cod (neu'r cod diwygiedig) i rym ar y dyddiad a bennir drwy orchymyn Gweinidogion Cymru.

(5) O ran y cyfnod o 40 niwrnod—

(a) bydd yn dechrau ar y diwrnod y gosodir y drafft gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a

(b) ni fydd yn cynnwys unrhyw amser pan fydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi ei ddiddymu neu pan fydd ar doriad am fwy na phedwar diwrnod.

(6) Nid yw is-adran (3) yn atal drafft newydd o god (neu god diwygiedig) rhag cael ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

(7) Caniateir i Weinidogion Cymru ddirymu cod (neu god diwygiedig) a ddyroddir o dan yr adran hon mewn cod pellach neu drwy gyfarwyddyd.

(8) Rhaid gosod cyfarwyddyd o dan is-adran (7) gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

Gwybodaeth Cychwyn

I13 A. 11 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I14 A. 11 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

12 Pŵer i helpu awdurdodau lleol i gydymffurfio â gofynion y cod E+W

(1) Caiff Gweinidogion Cymru wneud unrhyw beth y maent yn ystyried y byddai'n debygol o helpu awdurdod lleol i gydymffurfio â gofynion sy'n cael eu gosod gan god o dan adran 9.

(2) Mae'r pŵer o dan is-adran (1) yn cynnwys pŵer i—

(a) ymrwymo i drefniadau neu gytundebau gydag unrhyw berson;

(b) cydweithredu ag unrhyw berson, neu hwyluso neu gyd-gysylltu gweithgareddau unrhyw berson;

(c) arfer ar ran unrhyw berson unrhyw un neu rai o'i swyddogaethau;

(d) darparu staff, nwyddau, gwasanaethau neu lety i unrhyw berson.

(3) Oni bai bod Gweinidogion Cymru'n arfer y pŵer o dan is-adran (1) mewn ymateb i gais a wnaed o dan is-adran (4), rhaid iddynt, cyn arfer y pŵer hwnnw, ymgynghori â'r canlynol—

(a) yr awdurdod lleol y maent yn bwriadu ei gynorthwyo drwy arfer y pŵer, a

(b) y personau hynny sy'n ymddangos i Weinidogion Cymru eu bod yn rhanddeiliaid allweddol y byddai arfer y pŵer yn effeithio arnynt.

(4) Os yw awdurdod lleol yn gofyn iddynt wneud hynny, rhaid i Weinidogion Cymru ystyried p'un ai i arfer eu pŵer o dan is-adran (1).

Gwybodaeth Cychwyn

I15 A. 12 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I16 A. 12 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

13 Cyhoeddi gwybodaeth ac adroddiadau E+W

Caiff Gweinidogion Cymru gyhoeddi—

(a) gwybodaeth ynghylch y ddarpariaeth o ofal a chymorth (neu yn achos gofalwyr, cymorth) o'r math a ddisgrifir yn adran 8(3), a

(b) adroddiadau ynghylch y cynnydd a wnaed gan awdurdodau lleol ac eraill tuag at sicrhau—

(i) y canlyniadau a bennir mewn datganiad o dan adran 8;

(ii) y safonau ansawdd a'r targedau perfformiad (os oes rhai) a bennir mewn cod o dan adran 9.

Gwybodaeth Cychwyn

I17 A. 13 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I18 A. 13 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

Trefniadau lleol

14 Asesu anghenion am ofal a chymorth, cymorth i ofalwyr a gwasanaethau ataliol E+W

(1) Rhaid i awdurdod lleol a phob Bwrdd Iechyd Lleol y mae unrhyw ran o'i ardal o fewn ardal yr awdurdod lleol, yn unol â rheoliadau, asesu ar y cyd—

(a) i ba raddau y mae pobl y mae arnynt angen gofal a chymorth yn ardal yr awdurdod lleol;

(b) i ba raddau y mae yna ofalwyr yn ardal yr awdurdod lleol y mae angen cymorth arnynt;

(c) i ba raddau y mae yna bobl yn ardal yr awdurdod lleol nad yw eu hanghenion am ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, eu hanghenion am gymorth) yn cael eu diwallu (gan yr awdurdod, y Bwrdd neu fel arall);

(d) ystod a lefel y gwasanaethau y mae eu hangen i ddiwallu anghenion gofal a chymorth pobl yn ardal yr awdurdod lleol (gan gynnwys anghenion gofalwyr am gymorth);

(e) ystod a lefel y gwasanaethau y mae eu hangen i sicrhau'r dibenion yn adran 15(2) (gwasanaethau ataliol) yn ardal yr awdurdod lleol;

(f) y camau y mae angen eu cymryd i ddarparu'r ystod a'r lefel o wasanaethau a nodir yn unol â pharagraffau (d) ac (e) drwy gyfrwng y Gymraeg.

(2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1), er enghraifft, ddarparu ar gyfer amseru ac adolygu asesiadau.

F2(3) . . . .

F2(4) . . . .

Diwygiadau Testunol

F2 A. 14(3)(4) wedi ei diddymu (1.4.2016) gan Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (anaw 2), a. 56(2), **Atod. 4 para. 33**; O.S. 2016/86, ergl. 3

Gwybodaeth Cychwyn

I19 A. 14 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I20 A. 14 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

[F3 14A Cynlluniau yn dilyn asesiadau o anghenion o dan adran 14 E+W

(1) Yn yr adran hon, ystyr "corff perthnasol" yw awdurdod lleol neu Fwrdd Iechyd Lleol sydd wedi cynnal asesiad ar y cyd o dan adran 14(1).

(2) Rhaid i bob corff perthnasol baratoi a chyhoeddi cynllun sy'n nodi—

(a) ystod a lefel y gwasanaethau y mae'r corff yn bwriadu eu darparu, neu drefnu i'w darparu, mewn ymateb i'r asesiad o anghenion o dan baragraffau (a) i (c) o adran 14(1);

(b) yn achos awdurdod lleol, ystod a lefel y gwasanaethau y mae'r awdurdod yn bwriadu eu darparu, neu drefnu i'w darparu, wrth geisio sicrhau'r dibenion yn adran 15(2) (gwasanaethau ataliol);

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(c) yn achos Bwrdd Iechyd Lleol, unrhyw beth y mae'r Bwrdd yn bwriadu ei wneud mewn cysylltiad â'i ddyletswydd o dan adran 15(5) (Byrddau Iechyd Lleol i roi sylw i bwysigrwydd camau ataliol wrth arfer swyddogaethau);

(d) sut y mae'r gwasanaethau a nodir yn y cynllun i gael eu darparu, gan gynnwys y gweithredoedd y mae'r corff yn bwriadu eu cymryd i ddarparu, neu drefnu i ddarparu, y gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg;

(e) unrhyw weithredoedd eraill y mae'r corff yn bwriadu eu cymryd mewn ymateb i'r asesiad o dan adran 14(1);

(f) manylion unrhyw beth y mae'r corff yn bwriadu ei wneud mewn ymateb i'r asesiad ar y cyd â chorff perthnasol arall;

(g) yr adnoddau sydd i'w neilltuo wrth wneud y pethau a nodir yn y cynllun.

(3) Caniateir i gynllun corff perthnasol gael ei gyhoeddi drwy ei gynnwys o fewn cynllun llesiant lleol a gyhoeddir o dan adran 39 **[**[F4], 44(5) neu 47(6) neu (11)**]** o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ("Deddf 2015") gan fwrdd gwasanaethau cyhoeddus y mae'r corff yn aelod ohono.

(4) Caiff awdurdod lleol a Bwrdd Iechyd Lleol sydd wedi cynnal asesiad ar y cyd gyda'i gilydd o dan adran 14(1) baratoi a chyhoeddi cynllun ar y cyd o dan is-adran (2).

(5) Caiff dau awdurdod lleol neu ragor baratoi a chyhoeddi cynllun ar y cyd o dan is-adran (2); ond ni chaniateir i gynllun ar y cyd o'r fath gael ei gyhoeddi drwy ei gynnwys o fewn cynllun llesiant lleol onid yw pob awdurdod lleol yn aelod o'r bwrdd gwasanaethau cyhoeddus (gweler adrannau 47 a 49 o Ddeddf 2015 (uno **[**[F5]a daduno**]** byrddau gwasanaethau cyhoeddus)).

(6) Rhaid i gorff perthnasol gyflwyno'r canlynol i Weinidogion Cymru—

(a) unrhyw ran o gynllun a baratowyd ganddo o dan is-adran (2) sy'n ymwneud ag iechyd a llesiant gofalwyr;

(b) unrhyw ran arall o gynllun o'r fath y caniateir ei ragnodi drwy reoliadau.

(7) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth ynghylch cynlluniau a baratoir ac a gyhoeddir o dan is-adran (2), gan gynnwys darpariaeth—

(a) sy'n pennu pryd y mae cynllun i gael ei gyhoeddi;

(b) ynghylch adolygu cynllun;

(c) ynghylch ymgynghori â phersonau wrth baratoi neu adolygu cynllun;

(d) ynghylch monitro a gwerthuso gwasanaethau a gweithredoedd eraill a nodir mewn cynllun.**]**

Diwygiadau Testunol

F3 A. 14A wedi ei fewnosod (6.4.2016) gan Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (anaw 2), a. 56(2), **Atod. 4 para. 34**; O.S. 2016/86, ergl. 4

F4 Geiriau yn a. 14A(3) wedi eu hamnewid (20.3.2021) gan Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (asc 1), a. 175(3)(q), **Atod. 14 para. 8(a)**

F5 Geiriau yn a. 14A(5) wedi eu mewnosod (20.3.2021) gan Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (asc 1), a. 175(3)(q), **Atod. 14 para. 8(b)**

15 Gwasanaethau ataliol E+W

(1) Rhaid i awdurdod lleol ddarparu neu drefnu i ddarparu ystod a lefel o wasanaethau a fydd yn ei farn ef yn sicrhau'r dibenion yn is-adran (2) yn ei ardal.

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(2) Y dibenion yw—

(a) cyfrannu at atal neu oedi datblygiad anghenion pobl am ofal a chymorth;

(b) lleihau'r anghenion am ofal a chymorth i bobl y mae arnynt anghenion o'r fath;

(c) hyrwyddo magwraeth plant gan eu teuluoedd, pan fo hynny'n gyson â llesiant y plant;

(d) cadw i'r lleiaf posibl yr effaith sydd gan eu hanableddau ar bobl anabl;

(e) cyfrannu at atal pobl rhag dioddef gan gamdriniaeth neu esgeulustod;

(f) lleihau'r angen am—

(i) achosion cyfreithiol am orchmynion gofalu neu oruchwylio o dan Ddeddf Plant 1989,

(ii) achosion troseddol yn erbyn plant,

(iii) unrhyw achosion teuluol neu achosion cyfreithiol eraill mewn perthynas â phlant a allai arwain at eu rhoi yng ngofal awdurdod lleol, neu

(iv) achosion cyfreithiol o dan awdurdodaeth gynhenid yr Uchel Lys mewn perthynas â phlant;

(g) annog plant i beidio â throseddu;

(h) osgoi'r angen i blant gael eu lleoli mewn llety diogel **[**F6 o fewn yr ystyr a roddir yn adran 119 ac o fewn yr ystyr a roddir i "secure accommodation" yn adran 25 o Ddeddf Plant 1989**]**;

(i) galluogi pobl i fyw eu bywydau mewn ffordd mor annibynnol â phosibl.

(3) Mae'r pethau y gellir eu darparu neu eu trefnu wrth gyflawni'r ddyletswydd yn is-adran (1) yn cynnwys gofal a chymorth (neu yn achos gofalwyr, cymorth) o'r math y mae'n rhaid eu darparu neu y caniateir eu darparu o dan adrannau 35 i 45, ond nid ydynt yn gyfyngedig i'r gofal hwnnw a'r cymorth hwnnw.

(4) Rhaid i awdurdod lleol, wrth arfer ei swyddogaethau eraill, roi sylw i bwysigrwydd cyflawni'r dibenion yn is-adran (2) yn ei ardal.

(5) Rhaid i Fwrdd Iechyd Lleol, wrth arfer ei swyddogaethau, roi sylw i bwysigrwydd cyflawni'r dibenion yn is-adran (2) yn ei ardal.

(6) Wrth gyflawni ei ddyletswydd o dan is-adran (1)—

(a) rhaid i awdurdod lleol nodi'r gwasanaethau sydd eisoes ar gael yn ei ardal a all helpu i sicrhau'r dibenion yn is-adran (2) ac ystyried cynnwys neu ddefnyddio'r gwasanaethau hynny wrth gyflawni'r ddyletswydd;

(b) caiff awdurdod lleol gymryd i ystyriaeth wasanaethau y mae'n barnu y gallai fod yn rhesymol i bersonau eraill eu darparu neu eu trefnu wrth iddo benderfynu beth y dylai ddarparu neu drefnu;

(c) rhaid i awdurdod lleol wneud y defnydd gorau o adnoddau'r awdurdod ac yn benodol osgoi darpariaeth a allai beri gwariant anghymesur.

(7) Nid yw darpariaeth i'w hystyried yn un sy'n peri gwariant anghymesur ond oherwydd bod y ddarpariaeth honno'n ddrutach na darpariaeth gyffelyb.

(8) Caiff dau neu fwy o awdurdodau lleol gyflawni'r ddyletswydd ar y cyd o dan is-adran (1) mewn perthynas â'u hardal gyfun; a phan fônt yn gwneud hynny—

(a) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at awdurdod lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr awdurdodau yn gweithredu ar y cyd, a

Statws *Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(b) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at ardal awdurdod lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr ardal gyfun.

(9) Gweler adrannau 46 (eithriad ar gyfer personau sy'n ddarostyngedig i reolaeth fewnfudo), 47 (eithriad ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd), 48 (eithriad ar gyfer darparu tai etc) a 49 (cyfyngiadau ar ddarparu taliadau) am eithriad i'r ddyletswydd o dan is-adran (1) a chyfyngiadau ar y modd y caniateir i'r ddyletswydd gael ei chyflawni.

Diwygiadau Testunol

F6 Geiriau yn a. 15(2)(h) wedi eu mewnosod (6.4.2016) gan Rheoliadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Diwygiadau Canlyniadol) 2016 (O.S. 2016/413), rhlau. 2(1), **295**

Gwybodaeth Cychwyn

I21 A. 15 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I22 A. 15 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

16 Hyrwyddo mentrau cymdeithasol, mentrau cydweithredol, gwasanaethau sy'n cael eu harwain gan ddefnyddwyr a'r trydydd sector E+W

(1) Rhaid i awdurdod lleol hyrwyddo—

(a) datblygiad mentrau cymdeithasol yn ei ardal i ddarparu gofal a chymorth a gwasanaethau ataliol;

(b) datblygiad sefydliadau cydweithredol neu drefniadau cydweithredol yn ei ardal i ddarparu gofal a chymorth a gwasanaethau ataliol;

(c) ymglymiad personau y mae gofal a chymorth neu wasanaethau ataliol i'w darparu ar eu cyfer yn y broses o ddylunio a gweithredu'r ddarpariaeth honno;

(d) argaeledd gofal a chymorth a gwasanaethau ataliol yn ei ardal gan sefydliadau trydydd sector (p'un a yw'r sefydliadau yn fentrau cymdeithasol neu'n sefydliadau cydweithredol ai peidio).

(2) Yn yr adran hon—

mae "gofal a chymorth" ("*care and support*") yn cynnwys cymorth i ofalwyr;

ystyr "gwasanaethau ataliol" ("*preventative services*") yw gwasanaethau y mae'r awdurdod lleol o'r farn y byddent yn sicrhau unrhyw un neu rai o'r dibenion yn adran 15(2);

mae "y gymdeithas" ("*society*") yn cynnwys adran o'r gymdeithas;

ystyr "menter gymdeithasol" ("*social enterprise*") yw sefydliad y mae ei weithgareddau yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn rhai y gallai person farnu'n rhesymol eu bod yn weithgareddau a gyflawnir er budd y gymdeithas ("ei amcanion cymdeithasol"), ac sydd—

(a) yn creu'r rhan fwyaf o'i incwm drwy fusnes neu fasnach,

(b) yn ailfuddsoddi'r rhan fwyaf o'i elw yn ei amcanion cymdeithasol,

(c) yn annibynnol ar unrhyw awdurdod cyhoeddus, a

(d) yn cael ei berchenogi, ei lywio a'i reoli mewn ffordd sy'n gyson â'i amcanion cymdeithasol;

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

ystyr "sefydliad trydydd sector" ("*third sector organisation*") yw sefydliad y gallai person farnu'n rhesymol ei fod yn sefydliad sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf i ddarparu buddion i'r gymdeithas.

(3) At ddibenion yr adran hon, caiff rheoliadau ddarparu—

(a) bod gweithgareddau o ddisgrifiad penodedig i'w trin neu ddim i'w trin fel gweithgareddau y gallai person farnu'n rhesymol eu bod yn weithgareddau sy'n cael eu cyflawni er budd y gymdeithas;

(b) bod sefydliadau neu drefniadau o ddisgrifiad penodedig i'w trin neu ddim i'w trin fel—

(i) mentrau cymdeithasol,

(ii) sefydliadau cydweithredol neu drefniadau cydweithredol, neu

(iii) sefydliadau trydydd sector;

(c) ar gyfer yr hyn sydd, neu'r hyn nad yw, neu a gaiff fod, yn gyfystyr ag adran o'r gymdeithas.

Gwybodaeth Cychwyn

I23 A. 16 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I24 A. 16 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

17 Darparu gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy E+W

(1) Rhaid i awdurdod lleol sicrhau y darperir gwasanaeth i roi i bobl—

(a) gwybodaeth a chyngor sy'n ymwneud â gofal a chymorth, a

(b) cynhorthwy i gael gafael ar ofal a chymorth.

(2) Yn is-adran (1)(a), mae "gwybodaeth" yn cynnwys gwybodaeth ariannol (gan gynnwys gwybodaeth am daliadau uniongyrchol), ond nid yw'n gyfyngedig i'r wybodaeth honno.

(3) Rhaid i'r awdurdod lleol geisio sicrhau bod y gwasanaeth—

(a) yn ddigonol i alluogi person i wneud cynlluniau ar gyfer diwallu anghenion am ofal a chymorth a allai godi, a

(b) yn darparu gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy i berson mewn modd sy'n hygyrch i'r person hwnnw.

(4) Rhaid i'r gwasanaeth gynnwys, o leiaf, gyhoeddi gwybodaeth a chyngor am y materion a ganlyn—

(a) y system y darperir ar ei chyfer gan y Ddeddf hon a'r modd y mae'r system yn gweithredu yn ardal yr awdurdod,

(b) y mathau o ofal a chymorth sydd ar gael yn ardal yr awdurdod,

(c) sut i gael gafael ar y gofal a'r cymorth sydd ar gael, a

(d) sut i leisio pryderon am lesiant person y mae'n ymddangos bod arno anghenion am ofal a chymorth.

(5) Rhaid i Fwrdd Iechyd Lleol neu Ymddiriedolaeth GIG sy'n darparu gwasanaethau mewn ardal awdurdod lleol, at ddibenion yr adran hon, ddarparu gwybodaeth i'r awdurdod lleol hwnnw am y gofal a'r cymorth y mae'n eu darparu yn ardal yr awdurdod lleol.

Statws *Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(6) Caiff dau neu fwy o awdurdodau lleol sicrhau ar y cyd fod gwasanaeth yn cael ei ddarparu o dan yr adran hon i'w hardal gyfun; a phan fônt yn gwneud hynny—

(a) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at awdurdod lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr awdurdodau yn gweithredu ar y cyd, a

(b) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at ardal awdurdod lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr ardal gyfun.

(7) Yn yr adran hon, mae "gofal a chymorth" yn cynnwys cymorth i ofalwyr.

Gwybodaeth Cychwyn

I25 A. 17 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I26 A. 17 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

18 Cofrestrau o bobl â nam ar eu golwg, pobl â nam ar eu clyw a phobl anabl eraill E+W

(1) Rhaid i awdurdod lleol lunio a chynnal cofrestr o'r bobl sy'n preswylio fel arfer yn ardal yr awdurdod ac—

(a) sydd â nam ar eu golwg neu nam difrifol ar eu golwg,

(b) sydd â nam ar eu clyw neu nam difrifol ar eu clyw, neu

(c) sydd â nam ar eu golwg ac ar eu clyw sydd, gyda'i gilydd, yn cael effaith sylweddol ar eu bywydau bob dydd.

(2) Rhaid i'r gofrestr nodi, mewn cysylltiad â phob person sydd wedi ei gynnwys yn y gofrestr—

(a) y paragraff yn is-adran (1) y mae'r person hwnnw yn dod o'i fewn, a

(b) amgylchiadau ieithyddol y person.

(3) Caiff rheoliadau bennu, at ddibenion is-adran (1), gategorïau o bobl sydd i'w trin, neu nad ydynt i'w trin, fel pe baent yn dod o fewn paragraff (a), (b) neu (c) o'r is-adran honno.

(4) Rhaid i awdurdod lleol lunio a chynnal cofrestr o blant y mae is-adran (6) yn gymwys iddynt ac sydd o fewn ardal yr awdurdod lleol.

(5) Caiff awdurdod lleol lunio a chynnal cofrestr o oedolion y mae is-adran (6) yn gymwys iddynt ac sydd yn preswylio fel arfer yn ardal yr awdurdod lleol.

(6) Mae'r is-adran hon yn gymwys i berson—

(a) sy'n anabl,

(b) nad yw'n anabl ond y mae ganddo nam corfforol neu feddyliol sy'n arwain, neu y mae'r awdurdod yn barnu y gall yn y dyfodol arwain, at anghenion am ofal a chymorth, neu

(c) sy'n dod o fewn unrhyw gategori arall o bersonau y mae'r awdurdod yn barnu ei bod yn briodol ei gynnwys mewn cofrestr o bersonau y mae arnynt, neu y mae'r awdurdod yn ystyried y gall fod arnynt yn y dyfodol, anghenion am ofal a chymorth.

(7) O ran awdurdod lleol—

(a) caiff gategoreiddio pobl sydd wedi eu cynnwys mewn cofrestr o dan is-adran (4) neu (5) fel y gwêl yn dda, a

***Statws** Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.*
***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau. (See end of Document for details)*

(b) rhaid iddo nodi amgylchiadau ieithyddol y bobl hynny yn y gofrestr berthnasol.

(8) Caniateir i'r cofrestrau a lunnir ac a gedwir o dan yr adran hon gael eu defnyddio wrth arfer swyddogaethau'r awdurdod; er enghraifft, er mwyn—

(a) cynllunio'r modd y mae'r awdurdod yn darparu gwasanaethau i ddiwallu anghenion am ofal a chymorth neu gymorth i ofalwyr, a

(b) monitro newidiadau dros amser yn nifer y bobl yn ardal yr awdurdod y mae arnynt anghenion am ofal a chymorth a'r mathau o anghenion sydd ganddynt hwy neu eu gofalwyr.

(9) Nid oes dim yn yr adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gynnwys unrhyw berson mewn cofrestr a gedwir o dan yr adran hon oni bai—

(a) bod y person wedi gwneud cais i gael ei gynnwys yn y gofrestr, neu

(b) bod cais i'w gynnwys felly wedi ei wneud ar ran y person.

(10) Pan fo awdurdod lleol yn cynnwys person mewn cofrestr a gedwir o dan yr adran hon—

(a) rhaid i'r awdurdod hysbysu'r person ei fod wedi ei gynnwys felly, a

(b) os gwneir cais gan y person neu ar ran y person, rhaid i'r awdurdod ddileu o'r gofrestr unrhyw ddata personol **[**[F7](o fewn ystyr " personal data " yn Rhan 5 i 7 o Ddeddf Diogelu Data 2018 (gweler adran 3(2) a (14) o'r Ddeddf honno))**]** sy'n ymwneud â'r person hwnnw.

Diwygiadau Testunol

F7 Geiriau yn a. 18(10)(b) wedi eu hamnewid (25.5.2018) gan Data Protection Act 2018 (c. 12), a. 212(1), **Atod. 19 para. 188(b)** (ynghyd ag aau. 117, 209, 210); O.S. 2018/625, rhl. 2(1)(g)

Gwybodaeth Cychwyn

I27 A. 18 ddim mewn grym ar y Cydsyniad Brenhinol, gweler **a. 199(2)**

I28 A. 18 mewn grym ar 6.4.2016 gan O.S. 2016/412, **ergl. 2** (ynghyd ag ergl. 4, Atod. 1, Atod. 2)

Statws
Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/09/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth:
Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, RHAN 2 yn gyfredol gyda'r holl newidiadau y gwyddys eu bod mewn grym ar neu cyn 15 Gorffennaf 2024. Mae newidiadau a all gael eu dwyn i rym yn y dyfodol. Mae newidiadau a wnaed yn ymddangos yn y cynnwys a chyfeirir atynt trwy anodiadau.